

УДК 377.013:657.-057.86

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-2-46>**Оксана КОСТЕНКО,***orcid.org/0000-0002-6402-6504**аспірант кафедри психології, педагогіки та філософії**Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського**(Кременчук, Полтавська область, Україна) oksanakostenko09@gmail.com*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ОБЛІКОВЦІВ ІЗ РЕЄСТРАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ДАНИХ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Стаття присвячена обґрунтуванню педагогічних умов формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

У дослідженні розкривається сутність поняття «педагогічні умови», визначаються педагогічні умови формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних засобами ІКТ, а саме: комп'ютеризація та інформатизація освітнього процесу теоретично-професійної підготовки майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних; використання онлайн-сервісів та інформаційних технологій в організації освітнього процесу; комплексне електронне навчально-методичне забезпечення освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу; цифрова грамотність викладачів.

У статті запропоновано схему процесу комп'ютеризації та інформатизації освітнього процесу професійно-теоретичного циклу майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних; вивчено онлайн-сервіси та виокремлено певні їх види, які створюють умови для організації освітнього процесу відповідно до освітньої програми для підготовки кваліфікованих робітників за професією «Обліковець із реєстрації бухгалтерських даних» у контексті компетентнісного підходу; зазначено необхідність розроблення й упровадження комплексного електронного навчально-методичного забезпечення освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу; запропоновано електронні ресурси для підвищення цифрової грамотності викладачів.

Так, головна увага у статті приділяється визначенню педагогічних умов формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних засобами інформаційно-комунікаційних технологій та наведено шляхи реалізації їх у закладі професійної (професійно-технічної) освіти.

Дослідження ґрунтується на теоретичному аналізі наукової, науково-методичної та психолого-педагогічної літератури за темою «Педагогічні умови формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних засобами інформаційно-комунікаційних технологій».

Ключові слова: педагогічні умови, комплексне електронне навчально-методичне забезпечення, комп'ютеризація освіти, інформатизація освіти, цифрова грамотність викладачів, медіаосвіта.

Oksana KOSTENKO,*orcid.org/0000-0002-6402-6504**Postgraduate student at the Department of Psychology, Pedagogics and Philosophy**Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University**(Kremenchuk, Poltava region, Ukraine) oksanakostenko09@gmail.com*

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE ACCOUNTANTS IN THE REGISTRATION OF ACCOUNTING DATA BY MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

The article deals with the substantiation of pedagogical conditions for professional competences formation of future accountants in the registration of accounting data by means of information and communication technologies.

The study reveals the meaning of the concept "pedagogical conditions", determines the pedagogical conditions for the professional competencies formation of future accountants in the registration of accounting data by ICT, namely: computerization and informatization of the educational process of theoretical and professional training of future accountants; use of online services and information technologies in the organization of the educational process; comprehensive electronic educational and methodological support of the educational process on the basis of the competence approach; digital literacy of teachers.

In the article the scheme of the process of computerization and informatization of the educational process of the professional-theoretical cycle of future accountants in the registration of accounting data is proposed; online services have been studied and certain types of them, which create conditions for the organization of the educational process in

accordance with the educational program for training skilled workers in the profession of "Accountant in the registration of accounting data" in the context of the competence approach have been identified; the need to develop and implement a comprehensive electronic educational and methodological support of the educational process on the basis of the competence approach is indicated; electronic resources to improve the digital literacy of teachers are offered.

Thus, the main attention in the article is paid to determining the pedagogical conditions for the formation of professional competencies of future accountants in the registration of accounting data by means of information and communication technologies and ways to implement them in vocational education institutions.

The study is based on a theoretical analysis of scientific, scientific-methodical and psychological-pedagogical literature on "Pedagogical conditions for the formation of professional competencies of future accountants in the registration of accounting data by means of information and communication technologies."

Key words: *pedagogical conditions, complex electronic educational and methodical support, computerization of education, informatization of education, digital literacy of teachers, media education.*

Постановка проблеми. Стратегія реалізації компетентнісного підходу в умовах глобальної комп'ютеризації та інформатизації у професійній (професійно-технічній) освіті в Україні змушують освітню систему швидко реагувати на зміни та швидко адаптуватися до вимог сучасного ринку праці. У таких умовах викладач зобов'язаний бути готовим організувати освітній процес відповідно до професійної спрямованості здобувачів освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та інноваційних педагогічних методик. Для результативної організації освітнього процесу необхідно визначити педагогічні умови формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних засобами ІКТ.

Аналіз досліджень. Науковці А. Алексюк, А. Аюрзанайн, В. Козаков, П. Підкасистий та інші під педагогічними умовами розуміють чинники, що впливають на процес досягнення мети, поділяючи їх на: а) зовнішні – позитивні відносини викладача й учня; об'єктивність оцінювання навчального процесу; місце навчання, приміщення, клімат тощо; б) внутрішні (індивідуальні) – індивідуальні властивості студентів (стан здоров'я, особливості характеру, досвід, уміння, навички, мотивація тощо) (Алексюк, Аюрзанайн, Козаков, Підкасистий та ін., 1993: 76).

Мета статті – розглянути педагогічні умови формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Виходячи із зазначеного вище, можна визначити педагогічні умови формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних засобами ІКТ:

1. Комп'ютеризація та інформатизація освітнього процесу теоретично-професійної підготовки майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних.

2. Використання онлайн-сервісів та інформаційних технологій в організації освітнього процесу.

3. Комплексне електронне навчально-методичне забезпечення освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу.

4. Цифрова грамотність викладачів.

Наведемо характеристику реалізації педагогічних умов.

Першою педагогічною умовою формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних засобами ІКТ є комп'ютеризація та інформатизація освітнього процесу теоретично-професійної підготовки.

Комп'ютеризація освіти – це процес оснащення відповідних навчальних закладів засобами обчислювальної техніки. Інформатизація освіти – це процес, який спрямований на максимально ефективне використання інформаційного забезпечення освіти за допомогою комп'ютера (Козяр, 2008: 127).

Комп'ютеризація та інформатизація освітнього процесу під час професійно-теоретичної підготовки майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних визначається рівнем використання комп'ютерної техніки та інтеграції її у комп'ютерні мережі. Традиційні методи ведення документації, в тому числі й облікової, замінюються безпаперовими комп'ютерними технологіями, які забезпечують документообіг у всіх галузях народного господарства країни. Тому вимогою сучасності є обов'язкове володіння майбутніми обліковцями комп'ютерною технікою та відповідним програмним забезпеченням.

Нами було розроблено схему процесу комп'ютеризації та інформатизації освітнього процесу професійно-теоретичного циклу майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних (рис. 1).

Інформатизація та комп'ютеризація освітнього процесу теоретично-професійної підготовки майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних сприяє створенню інформаційно-освіт-

Рис. 1. Схема процесу комп'ютеризації та інформатизації освітнього процесу професійно-теоретичного циклу майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних (авторська розробка)

нього середовища, адаптованого до умов синхронного та асинхронного навчання.

Другою педагогічною умовою формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних засобами ІКТ є використання онлайн-сервісів та інформаційних технологій в організації освітнього процесу.

Нами було вивчено онлайн-сервіси та виокремлено певні їх види, які створюють умови для організації освітнього процесу відповідно до освітньої програми для підготовки кваліфікованих робітників за професією «Обліковець із реєстрації бухгалтерських даних» у контексті компетентнісного підходу (таблиця 1).

Третьою педагогічною умовою формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних засобами ІКТ є розроблення й упровадження комплексного електронного навчально-методичного забезпечення (КЕНМЗ) освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу. В упровадженні КЕНМЗ предметів професійно-теоретичного циклу майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних вбачаємо спосіб системної

організації освітньої діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Професійна діяльність майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних є багатогранною, вимагає охоплення великого обсягу інформаційних ресурсів і якості їх засвоєння під час освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Діджиталізація змісту професійної діяльності майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних спонукає викладачів швидко реагувати на оновлення навчальних програм, навчальних посібників, робочих зошитів та форм організації навчання, методів і засобів навчання, переводячи їх у цифровий формат.

Четвертою педагогічною умовою формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних засобами ІКТ є цифрова грамотність викладачів.

Сьогодні для досягнення цифрової грамотності необхідна медіаосвіта.

Медіаосвіта – це процес розвитку особистості за допомогою і на основі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібнос-

Таблиця 1

Основні онлайн-сервіси, які використовуються в освітньому процесі для підготовки кваліфікованих робітників за професією «Обліковець із реєстрації бухгалтерських даних»

Електронні сервіси	Характеристика
Moodle	додаток, який організовує цілісний навчальний процес онлайн-формату
GoogleClassroom	додаток, який пришвидшує обмін інформацією між учасниками закладів професійної (професійно-технічної) освіти
OnlineTestPad	онлайн-конструктор тестів, опитувань, кросвордів
Google Форми	додаток, який дозволяє провести опитування, скласти список гостей, зібрати електронні адреси для розсилки новин і провести вікторину
Skype, Viber, WhatsApp, Zoom	месенджери для забезпечення процесу комунікації учасників освітнього процесу в режимі реального часу
Padlet	універсальна онлайн-дошка, яку легко застосовувати в освітньому процесі
Quizizz	додаток, який надає можливість генерувати тести і проходити їх в ігровій формі
Liveworksheets	веб-сервіс, що дозволяє вдосконалювати робочі матеріали, створені у форматах docx, pdf, jpg і png; перетворює звичайні сторінки в інтерактивний матеріал для самоперевірки; можна створювати робочі листи, які містять кілька типів завдань
Wizer.me	сервіс для створення інтерактивних робочих аркушів із завданнями і вправами, в тому числі і на основі відео
Nearpod	онлайн-платформа, яка дає змогу створювати презентації до своїх занять і ділитися ними з учнями прямо під час уроку

тей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінки медіатекстів, навчання різноманітних форм самовираження за допомогою медіатехніки. На ґрунті цього людина опановує медіаграмотність, яка допомагає їй активно використовувати можливості інформаційного поля телебачення, радіо, відео, кінематографу, преси, Інтернету. Ця проблема розв’язується завдяки медіапедагогіці (Загірняк, Поясок, Беспарточна, Токарева, 2018: 103).

Для підвищення цифрової грамотності викладачів було використано електронні освітні ресурси:

- 1) інтерактивний навчальний посібник «Сучасні технології освітнього процесу» (Поясок, Беспарточна, Костенко, 2019: 228);
- 2) сайт «Віртуальна педагогічна студія».

Розглянемо їх детальніше.

Інтерактивний навчальний посібник із дисципліни «Сучасні технології освітнього процесу» реалізує комплексний підхід до використання

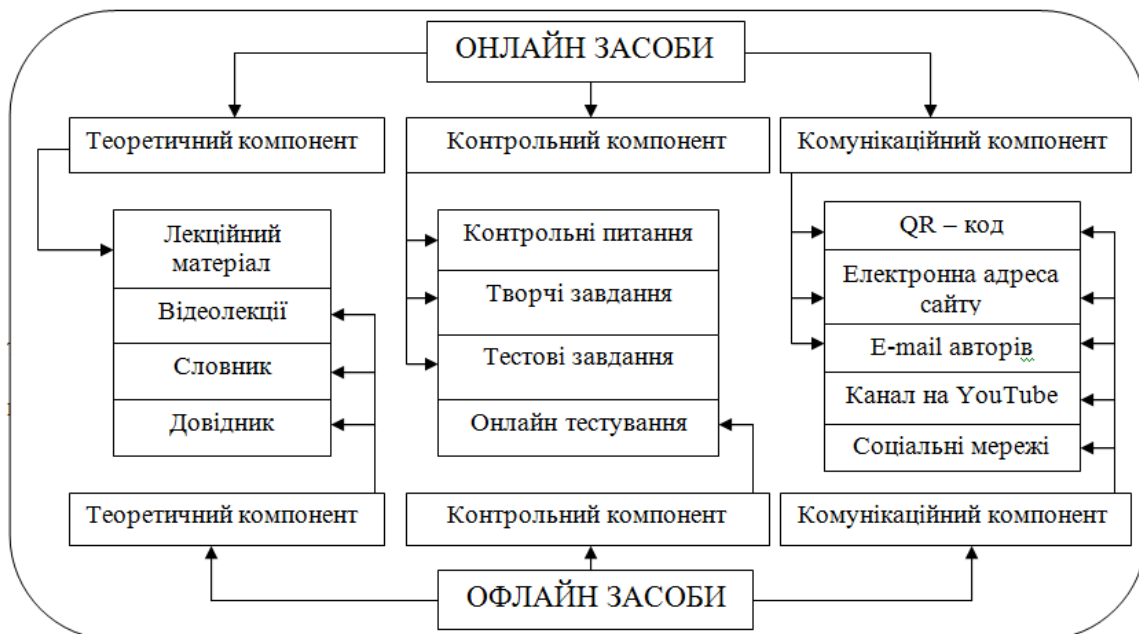

Рис. 2. Схема організації самостійної роботи здобувачів освіти засобами інтерактивного навчального посібника

Рис. 3. Головна сторінка сайту інтерактивного посібника «Сучасні технології освітнього процесу»

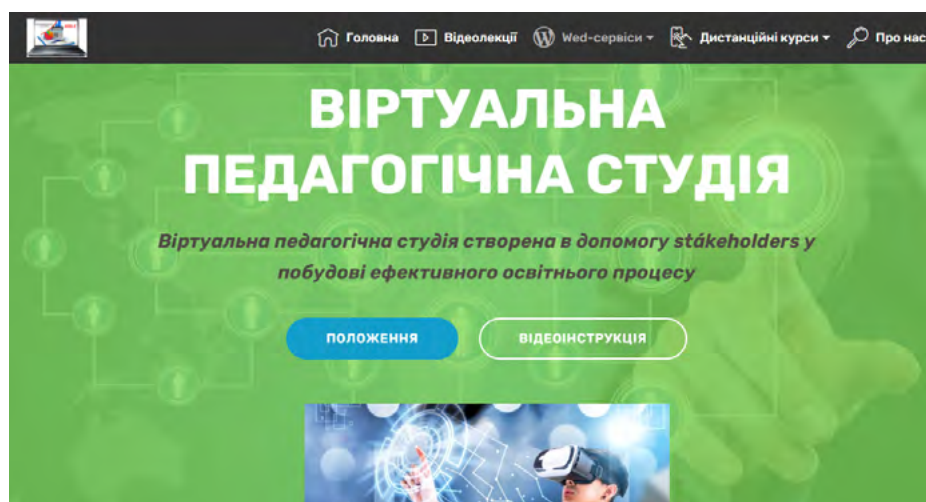

Рис. 4. Головна сторінка сайту «Віртуальна педагогічна студія»

інформаційних технологій у процесі організації самостійної роботи здобувачів освіти та є поєднанням онлайн- та офлайн-засобів навчання, що створює умови для отримання найбільш оптимальних освітніх результатів.

Організація самостійної роботи здобувачів освіти з використанням інтерактивного навчального посібника здійснюється за допомогою онлайн- та офлайн-засобів, що зображено на рис. 2.

В онлайн-форматі інтерактивний навчальний посібник є навчальним сайтом, за структурою та оформленням відповідає електронній книзі і має авторський домен (mter.co.ua) (рис. 3). Він містить такі авторські розробки, як: відеолекції, онлайн-тести, довідник та словник.

Сайт «Віртуальна педагогічна студія» є онлайн-платформою, на якій зосереджено інфор-

маційні ресурси на допомогу педагогам для організації ефективного освітнього процесу (режим доступу <http://www.vps-education.co.ua>) (рис. 4).

Сайт «Віртуальна педагогічна студія» виконує такі завдання, як:

- накопичення, систематизація та узагальнення інформаційних ресурсів, електронних освітніх ресурсів;
- проведення дистанційних курсів для педагогів;
- створення умов для обміну досвідом педагогів на місцевому, регіональному та всеукраїнському рівнях;
- проведення наукових досліджень.

Висновки. Отже, процес формування професійних компетентностей майбутніх обліковців із реєстрації бухгалтерських даних, на нашу думку, потребує реалізації таких педагогічних

умов, як комп'ютеризація та інформатизація освітнього процесу; використання онлайн-сервісів та інформаційних технологій в організації освітнього процесу; комплексне електронне навчально-методичне забезпечення освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу та цифрова грамотність викладачів, що дасть змогу вдосконалити зміст, форми та методи підготовки кваліфікованого робітника в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Козяр М.М. Формування графічної компетентності студентів вищих технічних навчальних закладів освіти засобами комп'ютерних технологій. – Рукопис монографії. Рівне: НУВГП, 2008. 260 с.
2. Медіапедагогіка : підручник [для студентів і викладачів закладів вищої освіти та магістрантів усіх напрямів підготовки] / Загірняк М.В., Поясок Т.Б., Беспарточна О.І., Токарева А.В. Харків : «ДРУКАРНЯ МАДРИД», 2018. 266 с.
3. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання: навч. посіб. / Алексюк А.М., Аюризанайн А.А., Підкасистий П.І., Козаков В.А. та ін. Київ: ІСДО, 1993. 336 с.
4. Поясок Т.Б., Беспарточна О.І., Костенко О.В. Сучасні технології освітнього процесу: інтерактивний навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2019. 228 с.

REFERENCES

1. Koziar M.M. Formuvannya hrafichnoi kompetentnosti studentiv vyshchychykh tekhnichnykh navchalnykh zakladiv osvity zasobamy kompiuternykh tekhnolohii. [Formation of graphic competence of students of higher technical educational institutions by means of computer technologies]. Rukopys monohrafii. Rivne: NUVHP, 2008. 260 p. [in Ukrainian].
2. Mediapedahohika: pidruchnyk [dlia studentiv i vykladachiv zakladiv vyshchoi osvity ta mahistrantiv usikh napriamiv pidhotovky] [Media pedagogy: a textbook [for students and teachers of higher education and undergraduates of all fields of training] / Zahirniak M.V., Poiasok T.B., Bespartochna O.I., Tokarieva A.V. Kharkiv: «DRUKARNIa MADRYD», 2018. 266 p. [in Ukrainian].
3. Orhanizatsiia samostiinoi roboty studentiv v umovakh intensyfikatsii navchannia: navch. posib. [The organization of independent work of students in the conditions of intensification of training: textbook. way.] / Aleksyuk A.M., Aiurzain A.A., Pidkasytyi P.I., Kozakov V.A. ta in. Kyiv: ISDO, 1993. 336.p. [in Ukrainian].
4. Poiasok T.B., Bespartochna O.I., Kostenko O.V. Suchasni tekhnolohii osvitnoho protsesu: interaktyvnyi navchalnyi posibnyk [Modern technologies of the educational process: an interactive textbook]. Kremenchuk: PP Shcherbatykh O.V., 2019. 228 p. [in Ukrainian].